च राजनि०।२करभप्रियमात्रे त्रि० । स्त्रियां टाप् ।

करभादनी स्त्री करभैरद्यते अद-कर्म्मणि ल्युट् ङीप्। उष्ट्रप्रियायां दुरालभायाम् राजनि०

करभिन् पुंस्त्री करभः करावयवभेदस्तदाकारः शुण्डेऽस्त्यस्य इनि । गजे राजनि० तस्य शुण्डे करभाकारत्वात् तथात्वम् । स्त्रियां ङीप् । [अण् । सिंहे शब्दर० ।

करभीर पु०करभिणं गजमीरयति पलायनाय प्रेरयति ईर-

करभूषण न० करोभूष्यतेऽनेन भूष-करणे ल्युट् । १कङ्कणे (काङ्गनि) हस्तभूषणे अमरः । करं भूषयति भूष-णिचि-ल्यु । २हस्तभूषणमात्रे त्रि० । [उत्तमस्त्रियाम् ।

करभोरु स्त्री करभ इव ऊरुर्यस्याः ऊङ् । प्रशस्तोरुकायां

करमट्ट पु० करं हस्तिशुण्डमट्टति अट्ट-अनादरे बा० ख मुम् च । १गुवाकवृक्षे त्रिका० तस्य हस्तिशुण्डवत्-काण्डत्वात्तथात्वम् ।(पाणिया आमला) २वृक्षे इत्येके ।

करमरिन् त्रि० किरत्यत्र दम्यान् कृ-आधारे अप् करो-बन्धनागारः तत्र म्रियते बा० इनि । (कयेदी) नन्दिनि त्रिका० तस्य बन्धनागारे मरणात्तथात्वम् ।

करमर्द्द पु०करं मृद्नाति मृद-अण् उप०स०।(पाणियाआमला) वृक्षे राजनि०।ण्वुल् करमर्दकोऽप्यत्र । तत्स्पर्शे हि करक-ण्डूरिति तस्य तथात्वम् ।"लघुदीर्घफलाभ्यां तु करमर्द्द द्वयं मतम् । करमर्द्दद्वयं त्वाममम्लं गुरु तृषाहरम् । उष्णं रुचिकरं प्रोक्तं पित्तरक्तकफप्रदम् । तत् पक्वं मधुरं रुच्यं लघु पित्तसमीरजित्" भावप्र० 'करमर्द्दाल्लघुफला सा ज्ञेया करमर्द्दिका" इति तत्रोक्ते लघुफलकेऽत्र स्त्री

करमर्द्दिन् पु० करं मृद्नाति णिनि ईत० । करमर्द्दे (पाणिया आमला) वृक्षे रत्नमा० ।

करमाल पु० करः हस्तिशुण्डइव तदाकृतिर्मालाऽस्य । धू-मे हेम०क्रमेण हस्तिशुण्डाकारेण प्रसरणात्तस्य तथात्वम्

करमाला स्त्री करः कराङ्गुलिपर्व मालेव जपसंख्याहेतु-त्वात् । "आरभ्यानामिकामध्यं दक्षिणावर्त्तयोगतः । तर्जनीमूलपर्य्यन्तं करमाला प्रकीर्त्तिता" इत्युक्तलक्षणायां जपसंख्यार्थं कराङ्गुलिपर्वरूपायां मालायाम् । अत्र विशेषस्तन्त्रसा० उक्तः यथा सनत्कुमारसंहितायाम् "तर्ज्जनी मध्यमानामा कनिष्ठा चेति ताः क्रमात् । ति-स्रोऽङ्गुल्यस्त्रिपर्वाणो मध्यमा चैकपर्विका । पर्वद्वयं मध्यमाया मेरुत्वेनोपकल्पयेत्" । क्रममाह तत्रैव "अनामामध्यमारभ्य कनिष्ठादित एव च । तर्जनीमूल-पर्य्यन्तं दशपर्वसु संजपेत्", तत्रैव ।"अनामामूलमारभ्य कनिष्ठादित एव च । तर्जनीमध्यपर्य्यन्तमष्टपर्वसु संज-पेत्" । एतद्वचनन्तु अष्टोत्तरशतविषयम् विष्णुविषयञ्च । शक्तिविषये पुनः "अनामिकात्रयं पर्व कनिष्ठा च त्रि-पर्विका । मध्यमायाश्च त्रितयं तर्ज्जनीमूलपर्वणि । तर्जन्यग्रे तथा मध्ये यो जपेत् स तु पापहृत्" । अन्यच्च "अनामामूलमारभ्य प्रादक्षिण्यक्रमेण च । मध्यमा-मूलपर्य्यन्तं संजपेदष्टपर्वसु" । इदमपि अष्टोत्तरशत-विषयम् । हंसपारमेश्वरे "पर्वत्रयमनामायाः परि-वर्त्तेन वै क्रमात् । पर्वत्रयं मध्यमायास्तर्जन्येकं समाहरेत । पर्वद्वयन्तु तर्ज्जन्या मेरुं तद्विद्धि पार्वति ! । शक्तिमाला समाख्याता सर्वतन्त्रप्रदीपिता । श्रीविद्या-यामयं विशेषः । "अनामामूलमारभ्य प्रादक्षिण्यक्रमेण च । मध्यमामूलपर्य्यन्तं दशपर्वसु संजपेत्" । अन्यच्च "मध्यमाया अनामाया मूलाग्रञ्च द्वयं द्वयम् । कनिष्ठा-याश्च तर्ज्जन्यास्त्रयं पर्व महेश्वरि ! । अनामामध्यम-योश्च मेरुःस्यात् द्वितयं शुभम् । प्रादक्षिण्यक्रमाद्देवि । जपेत् त्रिपुरसुन्दरीमिति" यामलात् "कनिष्ठामूलमारभ्य प्रादक्षिण्यक्रमेण तु । तर्ज्जनीमूलपर्य्यन्तं जपेदष्टसु प-र्वसु" इति श्रीक्रमवचनाच्च । इदमपि तथैव । मुण्ड-मालातन्त्रे "अनामिकाद्वयं पर्व कनिष्ठादिक्रमेण तु । तर्जनीमूलपर्य्यन्तं करमाला प्रकीर्त्तिता । अङ्गु-लीं न वियुञ्जीत किञ्चिदाकुञ्चिते तले । अङ्गुलीनां वि-योगाच्च छिद्राच्च स्रवते जपः"। अन्यत्रापि । "अङ्गुल्यग्रे च यज्जप्तं यज्जप्तं मेरुलङ्घने । पर्वसन्धिषु यज्जप्तं तत्-सर्वं निष्फलं भवेत् । गणनाविधिमुल्लङ्घ्य यो जपेत् त-ज्जपं यतः । गृह्णन्ति राक्षसास्तेन गणयेत् सर्वथा बुधः । जपसंख्या तु कर्त्तव्या नासंख्यातं जपेत् सुधीः । असं-ख्याकारकस्यास्य सर्वं भवति निष्फलम् । हृदये हस्तमा-रोप्य तिर्य्यक् कृत्वा कराङ्गुलीः। आच्छाद्य वासमा हस्तौ दक्षिणेन सदा जपेत्" । गायत्रीजपे विशेषः विधानपा० गायत्रीहृदये "अनामिकामध्यरेखावध्यधः प्रक्रमेण च । तर्ज्जन्यादिगतान्ते च अक्षमाला करे स्थिता" अना-मिकाया मध्यरेखामादिं कृत्वा तर्जन्या आदिरेखा अन्ते यस्याः सेयं करे स्थिता मालेत्यर्थः विधानपा० । तत्रैव यमः । "सहस्रपरमां देवीं शतमध्यां दशावराम् । गा-यत्रीं तु जपेन्नित्यं सर्वकल्मषनाशिनीम् । पर्वणि तु जपे-द्देवीमन्यत्रानियमः स्मृतः । गायत्र्या वेदं [illegible]पात् गदितं ब्रह्मणा स्वयम् । अङ्गुष्ठाग्रेण यज्जप्तं यज्जप्तं